

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quęst. 1. Quænam fuerit illa mulier?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Pilato, metu Cæsaris, à seipso, cum potentia se non opponit inimicis. Tradiunt autem ut crucifigatur, summo supplicio, & feruili afficiatur.

S. Caluinus, Pareus, Gommarus, alij; rigidi Caluini ideo traditum aiunt, quod aliter nobis placari Deus non posset. [Ita duplex huius fuit sententia, primo ut testatum faceret sponte ad mortem Dei filium descendere, ut mundum reconciliaretur: quia neque aliter expiari poterat scelus reus, vel acquiri nobis iustitia.] Poterat sane aliter, sed Deo visum est, hoc modo expiare. Caluinus autem Deum negat, de suo iure quicquam posse remittere, & tam esse necessarium, ac naturale punire peccatum, quam odisse. Multo vehementius Sibrandus, cuiusque collegæ errorem illum vident, quos alia parte Vortius libro de centum erroribus Sibrandi refutat. Sed & ipsa veritas, ac diuina Maiestas hoc ipsum nos docet. Cum enim misericors sit, & liberi arbitrij, potest peccatum, quod odit, liberali beneficentia remittere. Imo hoc ipsum quotidie facit, in illis, qui sanguine Christi expiati non sunt, qui apud inferos torquentur, quos cum citra condignum puniat, negandum non est, id liberali fieri misericordiam, quæ penas non omnes, quas iure posset, infligit. Quia in Christi acceptando sacrificio, quo nostra peccata expiantur, Deus patet misericorditer suo iure celsit, ut docet Caluinus, quod enim satisfactio nem illam ad supplicationem ordinari, misericordiam fuit, & luminis immunitio. Caluinus lib. 2. In fine cap. 17. Christi passionem negat posse opponi Deo iudicio. [Equidem fateor, si quis simpliciter & per se Christum opponere velle iudicio Dei, non fore, re locum merito, quia non reperietur in homine dignitas, quæ possit Deum promereri.] Quod si igitur non potest simpliciter Dei iudicio, quod est ipsius iustitiæ æquissimum decretum, opponi Christi meritum, ergo ut esset in Christo meritum, de summo suo iure Deum concedere oportuit, atque ut ea esset in homine dignitas, misericorditer rigorem iustitiæ temperare.

VERSVS 3.

Tunc congregati sunt principes sacerdotum & seniores populi, in atrium principis sacerdotum, qui dicebatur Caiphas.

QVÆSTIO I.

Quando congregatum fuerit concilium Sacerdotum?

S. I. Ioannis 11. 46. cum quidam ad Iudæos retulissent de resurrectione Lazari, collegerunt concilium, sed hoc diu ante contigit; interea enim Iesus abiit, & moratus est in ciuitate Ephrem, ibidem v. 34. Hoc ergo concilium diuersum est, post Christi ad Pascha aduentum: nam post illud tempus, & miracula in templo, grauissimæque inuectiue, magis inflantur. Conuenerunt autem principes sacerdotum, seu capita familiarum sacerdotum. Deinde seniores populi, de quibus multa est disputatio. Constat autem sic vocari eos, qui dignitate aut magistratu aliquo habebantur.

Beza contra Adrianum Sarauian ex his senioribus suas presbyteria nititur confirmare. Erat senatus quidam Iherosolitarum etiam in Agypto. Exod. 4. 29. Num. 11. etiam seniores sunt: alij seniores 18. Exodi qui iudices erant causarum, & Exod. 22. 8. Seniores ciuitatum

Adami Concen in Euang. Tom. 1.

hominantur alij Deut. 21. & 2. Par. 19. Malach. 2. 7. Hi nihil ad Caluianum presbyteria faciunt, ut ex eorum castis probat Matthæus Surlin.

In Græcis adduntur *ἐξ αὐτῶν*, scribe quod ab omnibus Latinis abest, & aliquot Græcis, etiam in antiquissimo Græco Bibliothecæ Molsenensis. Societ. Iesu desideratur. In Syris vero legitur, *conueniunt in atrium Caipha*, Syriace *כַּיִפָּה* Kaipha; *אֵלָּא* non est locus subdualis, sed aula magna, anterior, in qua confessus impiorum fuit; de moribus Caipha, auaritiâ, libidine &c. vide Iosephum l. 18. antiq. c. 3. & 6. Certe igitur Concilij dies non potest indicari; verisimile tamen est intra biduum illud contigisse; tam enim Pascha vicinum erat, ut non putarent ante festum posse fieri. Vix dubium videtur quin seniores sint ex iudicio, seu concilio Sanedrini; de quo vide Barradium l. 6. c. 2. Luc. 22. adduntur *ἐξ αὐτῶν* duces, quorum sub manu milites; Magistratus templi fuerunt, & quidem Iudæi; quamuis enim Romani ad templum exuebantur, oportebat tamen intra septa custodiam esse, atque in ipso templo, si quid oriretur aduersi. Atrium enim gentium apertum, cetera clausa erant, ita Titus apud Iosephum l. 7. bellic. 4. Nonne vos d. sceleratissimi cancelli locum sanctum prosequistis? nonne literis Græcis, ac nostris incisus tabulas constituitis? quibus septa ne cuiquam transire liceret edicitur? Nonne eos, qui transissent, quamuis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? cum ergo intra ipsa septa tot millia Iudæorum crebro essent, oportuit ad eorum quietem, & sacri loci tutelam milites & duces ex Iudæis esse, quibus ingrediendi ius esset. Christum autem Dominum non vi opprimendum, sed dolo circumueniendum statuunt, v. 4. Luc. 22. 1. Sapient. 12. 13. Timebant enim seditionem in populo præsertim peregrino, qui cum palmis obuiant Domino iterat.

VERSVS 6. 7.

Cum autem Iesus esset in Bethania in domo Simonis Leprosi, accessit ad eum mulier habens alabastrum unguenti preciosi. & effudit super caput ipsius recumbentis.

QVÆSTIO I.

Quenam fuerit illa mulier?

S. I. Qvæstio nobilis & multis voluminibus disputata, ut etiam fatetur nosset Maldonatus: ad-disputatio dam ego forte operose magis, quam necessario, aut vtiliter. Quidam enim tres Marias, alij duas, alij vnam arbitrantur esse, quæ Dominum vnixerunt. Vide Meld. Franciscum Lucam, Barrad. Baron. anno 32. Ambrosius dubitat, & veteres minus certo hoc, aut illud asserunt. Vt res aperte cognoscatur in medium proponam, quæ habent Euangelistæ.

Matthæus cap. 26. 7. mulierem vocat.

Marcus eodem modo cap. 14. 3. vterque vero in domo Simonis factam vñctionem testatur.

Ioannes cap. 12. 3. Mariam appellat, atque ex textu colligitur esse Lazari, & Marthæ sororem: quod quidem negari non potest, si quis c. 11. consideret.

Ex horum trium capitum collatione certo constat Mariam sororem Lazari & Marthæ vnxisse pedes domini ante sex dies paschæ, an vero eadem sit cum illâ, quæ Matthæi 26. Marci 14. id fecit ex quæstione in v. 2. intelligi potest.

Lucæ 7. 37. mulier in ciuitate peccatrix idem officium præstat, in domo Simonis: id vero contigit in

SI 3

Gali-

Græci vetu-
sti non ha-
bent.

Magistratus
templi.

1118 GOME
112
1119 GOME
1120
1121 GOME
1122
1123 GOME
1124
1125 GOME
1126
1127 GOME
1128
1129 GOME
1130

Galilæa: multo ante hanc vñctionem, cum & lacrymis pedes laueret, & Simon, non discipuli pietatem illam reprehenderet.

Lucæ. 8. 2. Inter pias mulieres Christum secutas, nominatur Maria quæ vocatur Magdalena, de quâ septem dæmonia exierant. An vero Magdalena fuerit illa mulier peccatrix, & penitens, non dicit Lucas.

Magdalena tamen fuit cui Christus primo apparuit Marci 16. 9.

Ex quo sequitur eandem esse cum illa quæ Matth. 28. 1. Marc. 16. 1. & quæ Ioann. 19. 25. stabat ad crucem, quæq; c. 20. 1. venit ad sepulchrum, & v. 11. stat ad monumentum plorans. Et apud Matth. 27. 61. & 28. 1. Magdalena igitur, de quâ septem dæmonia exierant, ad crucem, & sepulchrum stat, & Domini comes est, an vero sit eadem, quæ bis Dominum vnxit, nondum ex his liquet.

Ioannes autem c. 11. 2. 3. rem definit. *Erant autem quidam languens Lazarus à Bethania de Castello Maria & Martha sororis eius.* (Maria autem erat quæ vnxit Dominum vnguento & extersit pedes eius capillis suis: cuius frater Lazarus infirmabatur.)

Quid ex
scripturis
colligatur.

Hinc verò hoc duntaxat conuincitur: Sororem Lazari Mariam esse; an vero sit Magdalena, de quâ septem dæmonia exierant; an etiam illa mulier peccatrix, quæ lacrymis pedes lauit, non constat. Ioannes enim tam loqui potuit de vñctione, quæ facta est Bethaniæ, quam de illâ, quæ fuit in Galilæa.

In scripturâ igitur soror Lazari, & Marthæ non vocatur expresse Magdalena. Mulier quæ vngit pedes bis dicitur Maria Ioan. 11. 3. & 12. 3. cetera, si scripturam spectemus, incerta sunt. An mulier peccatrix. Maria soror Lazari. Maria Magdalena, vna eademque, an duæ, an tres mulieres sint. Neq; video quid aliud ex scripturâ confici queat.

§. 2. Quia vero de scripturâ nihil certi licet concludere variæ fuerunt sententiæ. Clemens Alexandrinus l. 3. c. 6. constitutionum Apost. Mariam Magdalenam, & Mariam sororem Lazari distinguit. Baronius ex Origene probat, verum non esse quod Clementi ascribitur: Origenes enim tract. 3. in Matthæum testatur nullum ante se auctorem docuisse Mariam Magdalenam aliam esse à Maria sorore Lazari. Qui tamen eandem facit in orat. de Magdalena. De illa enim, quæ ad sepulchrum venit, ista habet. *Foras se nescis an diligas te. Olim te diligebat; à Phariseo te defendebat; à sorore tua diligenter, excusabat: Olim laudabat te, quando vnguento pedes eius ungebas, lacrymis rigabas, capillis tergebas: dolorem tuum mulcebat, peccata dimittebat, &c.* rursum in fine hæc habet: *Plorat vnusquisq; ad Iesum, querat fideliter Iesum, quia non celauit querenti se peccatrici. Disce peccator homo à peccatrice muliere, cui tamen dimissa sunt peccata, &c.*

Eusebius ad Marin. dubitat. Chrysost. hom. 81. in Matth. duas putat. Hieronym. comment. eodem modo duas, alio sensu tamen. Sed Epist. 148. Peccatricem, & Magdalenam eandem putat. Amb. in Luc. 7. dubitat. Sed de Salomon. cap. 5. eandem existimat. Augustinus tract. 49. anceps est, in l. 2. de consens. Euang. 79. vnam putat, atque ita Greg. hom. 25. & 33. & Beda in Luc. c. 5. Videmus itaque rem incertam esse, de qua tanti viri dubitarunt, aut trepide affirmarunt.

Clicouens tres esse docuit. Faber de tribus Magdalenis scripsit: ineptè, melius tres Marias appellasset.

§. 3. Vnam esse eandemq; Magdalenam, seu Mariam, ex his quæ dicta sunt probabile est, & Ecclesia Romana in eam sententiam inclinat. Hymnus ita habet.

Vni Maria,

Eterni Patris vnice
Nos pio vultu respice

Qui Magdalenam hodie

Vocas ad thronum gloriæ,

In thesauro reposita

Regis est drachma perditâ

Gemmaq; luce inclita

De luto luci reddita

Iesu dulce refugium

Spes vna penitentium

Per peccatricis mercedem

Peccati solue debitum.

Et alio Hymno.

Amore currit sancta,

Pedes beatos ungere, &

Astare non times cruci.

Sepulchro inhaeret anxia

Idem testantur & antiphonæ, aliaq; quæ Romana in breuiatio leguntur.

§. 4. Quæ obijciuntur in contrarium nullius momenti sunt. Deut. 23. Lex vetat esse meretricem de filiabus Israël.

Respondeo Legem fuisse sanctam mores, malos. Tota gens fornicata est, cum amatoribus multis, Olla, & Olibama, subter omni ligno frondoso prostituta sunt, si idola coluerunt, mitem est, si cultum rem prodegerunt: Fuisse autem magnas corruptelas in illa republica omnes Prophete testantur. Idololatram autem impuritas sequitur & præcedit. Mores vero hoc tempore erant corruptissimi; Pharisæi improbi, Sadducei erant Epicuræi, adde Herodem & Romanos. Neque dicendum illas meretrices, quæ Phariseos in regnum cælorum præcedebant fuisse gentiles, sed Iudæas. Tempore Salomonis fuisse docemur, Reg. 3. Romæ tot erant leges contra adulteria, & tamen miseræ leges affigebantur parietibus, adulteræ volitabant per urbem, & pendebant senatusconsultis insulabant. At peccatrix illa Galilæa soror Lazari Bethaniæ fuit.

Respondeo. In ciuitate Naim conuiuium fuisse videtur, sed potuit mulier illa Bethania, vel Magdala oriunda eo profecta esse multis occasionibus, vel quod à suis abesse mallet, licentius victata, vel quod amatorem eo loco haberet, aut sanè verecunda. Magdala est in tribu Nephthali, Ios. 19. Magdala in Iudæa. Ios. 15. Solet hoc genus hominum vix plurimum esse peregrinum, cognatos & familiam veteri solitum.

§. 5. Difficile est, fateor, quod de septem dæmonibus obijciunt. Si ante dæmones eieci sunt, quam pedes Christi lacrymis lauit, mirum est, eam non continuo penitentiam egisse. Si adhuc obsessa ad Christum venit, quomodo erat meretrix energumena, & si quidem ipsa erat tam demens, vt in tanta calamitate libidinari veller, nemo tamen tam impotens ac furiosus intemperantiæ fuit, qui dæmonibus oblectum scortum, in quo cælestis vindicta tam luculentâ indicia, & impudiciæ poena apparebat, accederet. Post econdonata à Christo peccata liberam fuisse, non est dubium. Nam inter mulieres, qui Christo ministrabant, versatur, & deinde cum Lazaro, & Martha, nec vlla dæmonis est mentio. Quod si post hæc adeo seriam penitentiam, & Christi detentionem septem dæmonibus tradita fuisset, haud partum miraculi auctoritate ea res imminuisset; clamasset Simoniple, peccata non remissa, sed scelorum viatores Diabolos immisos. Itaq; huc pertinere non potest, quod aliquando legimus, multos dæmonum vexatione obnoxios fuisse. vt Chrys. l. de Prouidencia. Hier. Epist. 25. Baronius eo ipso tempore, quos illa pietatis officia

officia praestabat, demones eiectos existimat. Quod si verum est, valde mirum est, fama tam celebris poenitentiae. Non enim mirum est, mulierem tantam calamitatem constitutam omnia tentare, ut liberetur: at interpretes id singulare in Magdalenam observant, eam non alicuius beneficii temporalis indigam ad Christum accessisse, sed solam animae salutem quaesivisse: cum alii contra morbos, & demones remedia petunt venientes.

Mirum etiam videtur miraculum adeo nobile Lucam non suo loco narrasse, praesertim cum ad rei occultas, hoc est, remissionem peccatorum confirmationem magnopere faceret: Nec enim Simon de peccatorum remissione dubitaret, si demones eiici videret.

Mihi duobus modis difficultas posse tolli videtur. Primus est, ut Mariae peccata demone immisso punita censentur: deinde eam Christus liberavit eo tempore, quod prandium antecessit: Nam ut dicitur Luc. 7. 19. Misit ad eum Ioannes & vinculis & quaesivit: Tu es qui venturus es? &c. & v. 21. In ipsa autem hora multos curavit a languoribus, & plagis, & spiritibus malis: & multis donavit visum.

Eo tempore Mariam demone liberatam arbitror, illa enim disputatio de Ioanne invitationem praecedat. Illa vero se liberam videns, & causam poenae recognoscens, gratias actura, & veniam peccatorum petitura venit. Non ignorabat porro plurimum demonibus in libidinis mancipia permissum esse. Alnodai meminerat, & septem procorum quos geniali nocte demon occidit. Erat igitur peccatrix, & prostituta pudicitiae, sed ex merito deinde energumena ad breve tempus: vnum forte aut alterum diem: ut publicanum nondum fuerit.

Alteratio mihi probabilior videtur. Mariam a demonibus oblectam, eoque modo lasciviam, & luxuriam punitam fuisse, ita tamen ut neque ipsa neque alij cognoverint, donec pulso hoste res manifesta esset.

Enim quos demon in potestatem suam redegit, alios mox interfecit, ut illum de quo Delrio lib. 3. p. 1. quæst. 7. dicitur. Quando ad fordes libidinis sacrilega voti violatio, & scandalosa stans ratione vice accedit: minus mirandum. Sed exemplum tamen dabo: quod si recentis memoria, multis notissimum, sine horrore tamen neque memorari loci nomen taceo. In Flandria comitatu prioratus pluribus ibi nominatus monachi debeant, reganeones & comitatus, sua cuique erat, nec pudor vilis aderat, simul belluari & libidinari, quadam die in seram noctem copulationis protraxerunt qui minus scelerosus: sat ait Basilio, Venerique datum: Deo gratias saltem. Ego vero subinfert alius provocator, exodemoni gratias ago, & agendas censeo cui operamur. Et cum ipse mensa relicta, ruit in cubilia. Singuli cum sortio vix de cubo erant, ecce tibi in triclinium, vi ianua reforescens Demon, magni, viri & trucis viri specie, habitu venatorio, & cum eo totum duo parvuli obambulat, & lectos circumspicit toruo vulnere deinde horrenda voce, ubi qui mihi gratias egit? adsum referam. Lecti abstrahit paucitatem, & ferme praemetu animam effugantem, trahit coisubet infigi veru, & luculento igne probe affari parent promprie assatur infelix, emoritur planissimose, ceteri praeforidine assu corporis nidore implentur. Demum venator ad superstitis sub stragulis trepidantes vix vivos: digni res tiam aut pari supplicio, nec deest voluntas mihi. Vetur vi maiore. Inuitus abeo & moneo: respicite aut manent terribiliora. Disparent larva, nec tamen his aliis animus rediit, vel vox, nisi clara iam luce. Vbi surrexere collegam inveniunt mortuum, & ne visum inane putet plene assatur. Haud scio an ab aliquot seculis, quidquam ad exemplum vtilius acciderit: scio locum & ordinem: sed vtrumque silentio innotet.

Alios vero ita infidet, ut diu dubium sit, an tali ab hospite teneantur, dum neq; signa certa dat suae praesentiae, nec ita torquet, ut ab operibus vilitatis impediat, aut si id faciat, eo modo, & tempore facit, ne constet in publico. Neq; enim illi par in omnes obfessos potestas. Quam de re tum alios, tum vero Petrum Thymum de demoniacis videre licet.

§. 6. Non desunt etiam, qui vnum eundemq; Simonem arbitrentur, cum apud quem in Galilaea, & apud quem Bethaniam Dominus vinctus est. Augustinus dixerat esse demonstrat. Ille in Galilaea, hic Bethaniam domum habet. Hic leprosus, ille Phariseus, cuius in Christum non erat tanta benevolentia, quam huius, qui Christum in media invidia, & flammâ odiorum, amicitiam professus inuitat: amicus etiam Lazari & sororum, quae domi eius cenant, & ministrant. Quamvis autem illa in Nain vinctio non contigisset, non tamen in Bethaniam facta esset: non enim eo tempore Bethaniam Iesus aduenit. Potuit quidem Phariseus fuisse leprosus, verum si vnus idemq; fuisset, credo hoc adiecto Pharisei nomine Evangelistas dicturos fuisse.

QVÆSTIO II.

Quidnam Alabastrum? & quod vnguentum?

§. 1. **A**labastrum, velut Cicero nominat Alabastrum, lapidis, suae gemmae species est, quae in vascula vnguentis seruandis idonea excavanantur. Illis enim conservandis idonea est lapidis natura, frigida, minimeq; porosa, sed spissâ soliditatis, ne facile transfudent. Vnguenta Alabaistro seruari solita Cicero etiam docet: quibus Alabastrum plenus vnguento putere videtur. Quin refert in Thalia Herodotus: Ἀλabaστρὸν ἰσχυρὸν Ἰθιοπῶν regi à Cambyse Persâ missum. De Alabastrite lapide vide Plin. lib. 36. cap. 8. Alabastrum igitur vsum in his deliciis erat: atque hinc etiam alia vasa, nempe crystallina, quae erant vnguentis deputata, vocabantur Alabastrina, uti nunc vocatur omnis pecunia. Epiphanius de mensuris, Alabastrum ait vasculum vitreum, capiens libram olei, mensuram sextarii dimidii: Alabastrum autem vocari propter fragilitatem: alij vocant ἰσχυρὸν ἰθιοπῶν, quod anis careat. Hinc noster Maldonatus & alij putant Alabastrum non fuisse: quod dicatur effracto Alabaistro effudisse, firmior enim Alabastrum, quam ut frangi facile queat: seruati autem preciosum vasculum ad alia vnguenta conueniens videbatur: confirmatur etiam illa sententia ex Syro, in quo est ܐܠܒܐܣܬܪܐ inudatorium, effusorium, à ܐܠܒܐܣܬܪܐ effundere. Verum cum nihil impediat, proprietatem dictionis retinere malo, ut vere Alabastrum dictum fuerit, non alterius generis vasculum. Si quidem illud superesset, quod Constantinus Magnus in foro Constantinopolitano, Honorius honestiore loco collocavit, teste Suida in verbo ܐܠܒܐܣܬܪܐ, iam causa decisa esset, nunc nullum aliud est, nisi ex textu siquum. Alabastrum fragile esse indicat Epiphanius, & verum est si excaverit, ut tenuia sint latera, id autem facere artifices solent, potuit igitur malleolo, aut alterius rei illi facile frangi: hoc autem ad magnificentiam spectabat, non vnguentum modo profundere, verum etiam vasculum preciosum contingere. Sic enim amorem, & venerationem suam erga Dominum mulier omni ratione demonstrat. Quin etiam mysterium indicatur. Fracto & aperto Christi corpore in cruce, vnguentum quod toto orbe suavisime redoleat, effusum, Harpocration in Demosthene legit Alabastrum thecas.

Duo Simon
nes. 60

Alabastrum
vnguentis
idoneus.

An vitrum
fuerit.